

Glädjetjuven

Under en period kommer era barn att få arbeta med ett material som kallas Glädjetjuven.

Det handlar om hur man kan hantera barns våld mot varandra. Barnen kommer också att bli medvetna om att det är en brottslig handling att slå någon och att våld alltid får konsekvenser.

Materialet innehåller en film med tillhörande underlag för diskussioner och praktiskt arbete.

Idén till materialet kommer från kammaråklagare Anna Mårtensson som kände en stark oro för barns våld mot varandra. Hon bestämde sig för att sprida kunskap om våld och straff och började i sina barns skola. Där informerade hon också om hur viktigt det förebyggande arbetet är. Intresset för detta visade sig vara stort och spred sig som ringar på vattnet. Ordet *Glädjetjuv* ska föra tankarna till att det just är glädjen som man blir fråntagen när någon är dum.

Det som berättas och som visas på filmen kan faktiskt hända var som helst. Alla kan känna igen sig, både barn och vuxna. Tanken är också att hjälpa barn att hitta strategier när saker håller på att gå fel. Därför finns även ett antal praktiska övningar med i materialet.

Berätta för era barn att ni vet vad de pratar om i skolan, och att ni också sett eller kommer att se filmen vid nästa föräldramöte.

Vi hoppas att ni får många givande samtal med era barn om detta viktiga ämne.

Filmens handling

Filmerna berättar om Eric som är åtta år. Hans mamma dog för två år sedan så nu är de bara tre i familjen: pappa, lillasyster och Eric. Ja, och så Roffe förstås. Det är Eric's marsvin som han fick av pappa för att saknaden efter mamma skulle bli litet mindre. Eric tycker inte att det har hjälpt men han tycker mycket om lille Roffe som han får tröst av när det känns jobbigt.

Eric har många klasskamrater t.ex. David och Sarah. Eric tycker mycket om Sarah fast han brukar känna sig lite spänd när hon är nära.

Den här dagen fyller David år och på lördag är Eric bjuden på Davids kalas. Eric längtar dit för då ska han dansa med Sarah och ha roligt. Eric är lite avundsjuk på David. Inte bara för att han fyller år utan för att han verkar ha det så bra. Hans mamma lever minsann. Dessutom bakar hon goda bullar till David.

När de senare på dagen är på hemväg från skolan blir Eric arg på David. Han tycker inte att David följer lekreglerna. När Eric har sagt till David flera gånger utan att han gör som han ska, blir Eric rasande. Han tar upp en sten och kastar mot David. Den träffar mitt över Davids ena öga. David skriker och blodet börjar rinna. Sarah som ser på blir skrämmd av det som händer.

Utän att ta reda på vad som hänt med David, vänder Eric på klacken och rusar hem utan att stanna en enda gång. Han stänger in sig i sitt rum och tänker på vad han har gjort. Hur skadad är David?

Nästa dag är David inte i skolan. Kamraterna tittar konstigt på Eric och Sarah går iväg med rädda ögon så Eric får mest sitta för sig själv och tänka.

På kvällen ringer Davids mamma till Eric's pappa och berättar att David fick åka till sjukhuset och sy fyra stygn där stenen hamnat. Tillsammans har de bestämt att Eric inte ska få gå på Davids kalas på lördag. Pappa berättar för Eric att det är absolut förbjudet att slå eller kasta sten på någon. Eric blir förtvivad men pappa säger bestämt nej.

Kalaset blir inte roligt alls för David är trött och har ont i huvudet. Men det vet inte Eric. Han sitter hemma och är ledsen över att ha skadat David. Sarah är också hemma och är ledsen över det som hänt, varför gjorde hon inte något för att hindra David?

På måndag när Eric kommer till skolan sitter David vid sin bänk med bandage över ögat. Bredvid honom hänger en plastkasse istället för Davids ryggsäck. Eric kommer ihåg att ryggsäcken blev både blodig och lerig när David ramlade. När det blir rast plockar Eric ur sina saker och hänger sin egen ryggsäck på Davids krok.

När David kommer in och ser att han har fått Erics ryggsäck tittar han bort mot Erics bänk. Eric håller då upp en stor lapp där han har skrivit förlåt. David nickar. Eric blir så glad och han märker att Sarah inte heller ser arg eller ledsen ut längre. På rasten får Eric vara med på rundpingis.

Filmen slutar med att Eric frågar om David vill följa med hem och hälsa på Roffe. Det vill han gärna.

Det här säger lagen

Svensk lag är i allmänhet tydlig med vad som är brottsligt. För barn över 15 år och vuxna är påföljderna för våldsbrott böter eller fängelse. Innan man fyller 15 år är det de vuxna omkring en, som föräldrar eller läraren, som bestämmer vad det ska bli för straff. Likafullt kan det vara bra för barn att förstå lagen och de straff som utmäts. Straff för vuxna kan översättas till sådant som barnen förstår lättare, förbud att gå ut och leka, indragen tid vid datorn eller TV-spelet, avdrag på veckopengen och så vidare.

Så fungerar rättssystemet

Polis, åklagare och domstolar spelar alla en viktig roll i det svenska rättssystemet. Den kortfattade uppställning vi presenterar i den här texten är anpassad till undervisningsmaterialet så att lärare och föräldrar lätt ska kunna förklara för barnen om det uppkommer frågor under lektionerna eller hemma.

Glädjetjuv

Det är förbjudet att slåss precis som det är förbjudet att vara en tjuv. Den som slåss är en glädjetjuv, för den som blir slagen gråter, har ont, blir rädd, får svårt att sova, vill inte äta och /eller vill inte gå till skolan. Glädjetjuven har tagit hans/hennes glädje. Den som sett slagen kan må lika dåligt som den som själv blivit slagen.

Extra allvarligt

Polis, åklagare och domare blir extra arga om någon:

Slagits orättvist, till exempel:

 slagit någon som inte gjort något fel

slagit någon som inte kan försvara sig (t.ex. ligger ner)

slagit någon som är mindre

slagits flera mot en

Slagits farligt, till exempel:

 slagit någon med en sak(t.ex. en spade)

slagit någon så att den fått sår

sparkats

Ljugit om eller inte berättat att man slagits, skyllt på andra

Om föräldrar slagit sina barn

Om en förälder slagit en annan förälder så att barnen sett eller hört det

Vad händer när någon blivit slagen?

Polisen arbetar tillsammans med åklagaren, de försöker ta reda på vem som slagits och om någon har sett slagen.

Åklagaren bestämmer sedan hur polisen ska gå vidare, till exempel att låsa in den som slagits för att han inte ska kunna slåss mer eller för att han inte ska kunna skrämman andra så att de inte vågar berätta vad som hänt (att häkta någon).

Åklagaren berättar för en domare om slagsmålet. Visar ofta fotografier på den som blivit slagen. Tar med den som blivit slagen och de som sett slagen (hans kompisar) så att de får berätta vad som hänt.

Domaren och domstolen bestämmer straffet för den som slagits.

Ur lagboken

Nedan följer några utdrag ur lagboken som behandlar brottsrubriceringar som ofredande, misshandel och hot. Vi har också "översatt" texten till mer begriplig svenska för att förklara och förstå de olika rubriceringarna.

Lagboken	Översatt till enkel svenska
Ofredande: Den som handgripligen antastar eller medelst skottlossning, stenkastning, oljud eller annat hänsynslöst beteende eljest ofredar annan, döms för ofredande till böter eller fängelse i högst ett år.	Om man betar sig hänsynslöst mot någon annan utan att det gör ont eller framkallar allvarlig rädsla kan man straffas med böter.
Misshandel: Den som tillfogar annan person kroppsskada, sjukdom eller smärta eller försätter honom eller henne i vanmakt eller något annat sådant tillstånd, döms för misshandel till fängelse i högst två år, eller om brottet är ringa, till böter eller fängelse i högst sex månader.	Om man skadar någon annan eller orsakar smärta kan man dömas till fängelse. Om misshandeln är mindre allvarlig kan straffet bli böter.
Grov misshandel: Är brott som i 5§ sägs att anse som grovt, skall för grov misshandel dömas till fängelse, lägst ett och högst tio år. Vid bedömning huruvida brottet var grovt skall särskilt beaktas, om gärningen var livsfarlig eller om gärningsmannen tillfogat svår kroppsskada eller allvarlig sjukdom eller eljest visat särskild hänsynslöshet eller råhet.	Om man skadar någon annan på ett särskilt allvarligt eller hänsynslöst sätt får man fängelse i minst ett år.
Olaga hot: Om någon lyfter vapen mot annan eller eljest hotar med brottslig gärning på sätt som är ägnat att hos den hotade framkalla allvarlig fruktan för egen eller annans säkerhet till person eller egendom, döms för olaga hot till böter eller fängelse i högst ett år.	Om man skrämmer någon ordentligt genom att visa vapen eller genom att hota med brott får man oftast böter.
Olaga tvång: Den som genom misshandel eller eljest med våld eller genom hot om brottslig gärning tvingar annan att göra, tåla eller underlåta något, döms för olaga tvång till böter eller fängelse i högst två år.	Om man med våld eller hot tvingar någon att göra något får man böter eller fängelse.
Försvårande omständighet: Såsom försvårande omständigheter vid bedömning av straffvärdet skall... särskilt beaktas... om brottet varit ägnat att skada tryggheten och tilliten hos ett barn i dess förhållande till en närstående person.	Om en förälder begår brott mot den andra föräldern så att något av deras barn ser det, bedöms brottet som extra allvarligt.